

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПОЗАУРОЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Богдан Ю.С.,

VI курс, Педагогічний інститут

Голота Н.М., к.п.н., доцент

Київський університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, Україна

Анотація. У статті проаналізовано психолого-педагогічні засади проблеми розвитку творчих здібностей учнів початкової школи в позаурочній діяльності; висвітлено методи й прийоми роботи з розвитку творчих здібностей дітей; розглянуто основні способи стимуляції творчої активності та визначені умови розвитку творчих здібностей молодших школярів у позаурочній діяльності.

Ключові слова: творчі здібності, творча активність, позаурочна діяльність, прийоми творчого розвитку.

Features development of creative abilities of young pupils in extracurricular activity ,Bohdan J.

Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv, Ukraine

Abstract. The article analyzes the psychological and pedagogical principles of creative abilities of elementary school students after school activities; covers methods and techniques for the development of creative abilities (Synectics method, a method of modeling the little man, garlands and association method, the method of focal objects, reception search for analogies, singling opposite properties, search for analogies, taking up, generating ideas, changing the alternative, combining) the basic ways of stimulating creative activity and the proposed conditions of creative abilities of younger pupils in the classroom after school activities.

Keywords: creativity, creative activity, extracurricular activities, creative development techniques.

Проблема розвитку творчих здібностей особистості є однією з центральних в педагогіці, оскільки прогрес суспільства - це шлях постійної творчості, долання стереотипів, вироблення нових підходів і шляхів до їх втілення. Відомо, що у позаурочній діяльності особливо яскраво розкриваються природні потреби молодших школярів, зокрема, в активній діяльності та самоствердженні.

Значна кількість наукових праць вітчизняних і зарубіжних авторів присвячена дослідженню творчого процесу (В. Андрєєв, В. Моляко та ін..) загальних проблем розвитку творчих здібностей та вихованню творчої особистості в різних видах діяльності (Д. Богоявленська, Г. Костюк, Б. Теплов, С. Рубінштейн, К. Платонов та ін).

Дослідження психологів та педагогів свідчать, що продуктивному творчому мисленню сприяє оволодіння спеціальними прийомами, до яких належать: виокремлення протилежних властивостей, пошук аналогій, асоціювання понять, постановка запитань, переформулювання, генерування ідей, зміна альтернативи, комбінування тощо.

Знаходження протилежних властивостей, їх зіставлення та об'єднання, дає можливість відкривати нові несподівані ознаки предметів і явищ. Для оволодіння прийомом переформулювання дитина має навчитися визначати різні властивості та ознаки предметів і явищ, а також розрізняти, які з них суттєві, а які несуттєві. Комбінування – це уявне об'єднання кількох різних предметів у такий спосіб, щоб отримати щось принципово нове. Пошук аналогій – це узагальнення певних ознак чи властивостей одних предметів і пошук подібних властивостей в інших.

Застосування методів для розвитку творчих здібностей в позаурочний час в процесі занять з малювання, художнього конструювання дозволяє вчителю виявляти особисту творчість, індивідуальну майстерність молодшого школяра. В процесі розвитку нестандартного мислення використовують метод фокальних об'єктів, суть якого полягає у перенесенні властивостей одного предмета на інший. Задля цієї ж мети використовують і

метод синектики – об'єднання різнорідних елементів за аналогією, яка може бути пряма, фантастична, емпатійна. Метод моделювання маленькими чоловічками полягає в тому, що дитина має уявити, що всі речовини, предмети, об'єкти, явища складаються з безлічі живих, мислячих маленьких чоловічків. Використання зовнішніх символічних замінників у вигляді маленьких чоловічків поступово переходить у використання замінників внутрішніх, образних, що дає змогу застосовувати моделювання не лише для пояснення процесів і природних явищ, а й для розв'язування різноманітних задач [1].

Аналіз психологічних та педагогічних джерел та практики початкової школи дозволив нам визначити, що для стимулювання творчості та розвитку творчих здібностей учнів в позаурочній діяльності важливо враховувати такі умови:

1. Суб'єкт – суб'єктну взаємодію між педагогом та учнем, яка сприяє формуванню пізнавальної активності дітей, виявленню їх ініціативи, поєднанню творчої свободи і спрямування діяльності учнів.
2. Застосування інтерактивних методів та диференційованих завдань різного ступеня складності.
3. Опора на життєвий досвід дитини, її почуття та емоції.
4. Створення "ситуації успіху". Розкриття творчих здібностей в позаурочній роботі можливе лише тоді, коли дитина відчуває визнання своєї праці та задоволення від діяльності.

Таким чином можна зробити висновок, що розвиток творчих здібностей молодших школярів багато в чому залежить від позиції та професійної діяльності вчителя: знання й володіння ним технологій навчання й виховання, вміння комбінувати методи та прийоми для розвитку творчих здібностей дітей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Волобуєва Т. Б. Розвиток творчої компетентності школярів / Тетяна Борисівна Волобуєва. // Видавнича група "Основа". – 2005. – №3. – С. 107–109.
2. Рогозіна В. В. Особливості методики розвитку творчих здібностей молодших школярів / Вікторія Валентинівна Рогозіна. // Мистецтво та освіта. – 1997. – №3. – С. 5–8.
3. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи / Олександра Яківна Савченко. – Київ: Абрис, 1997. – 416 с.
4. Тушева В. В. Формування творчої активності учнів молодших класів у процесі виконання завдань художньо-естетичної спрямованості : дис. канд. пед. наук : 13.00.01 / Тушева Вікторія Володимирівна – Київ, 1997. – 196 с.